MIESIĘCZNIK DIECEZJALNY ŁUCKI

1/39

T R E Ś C Nr 1/39

Str.

D Z I A Ł U R Z Ę D O W Y.

AKTA STOLICY APOSTOLSKIEJ.

Akta Papieża Piusa XI:

1. Litterae decretales: Beatus Andreas Bobola Martyr, S. J. sac. ad Caelitum Sanctorum honores evehitur. . . . 1
2. Przemówienie wigilijne Ojca Św. Piusa XI . . . 17
3. Wezwanie Ojca Świętego do ludności naszych południowo-wschodnich kresów. 21

AKTA WŁADZY DIECEZJALNEJ.

4. Podziękowanie J. E. Ks. Biskupa dr A. Szelążka za nadesłane świąteczne i noworoczne życzenia 24
5. Wyjaśnienie w sprawie meldunków wojskowych duchowieństwa 24
6. Tow. Opieki nad Ociemniałymi — polecenie . . . 25

AKTA CENTRALNYCH WŁADZ PAŃSTWOWYCH.

Ustawy, rozporządzenia i dekrety Prezydenta R. P.:

7. Dekret o ochronie niektórych interesów Państwa . . 28
8. Dekret o rozwiązaniu zrzeszeń wolnomularskich . . 32

PRZEDRUKI.

9. Pismo J. Em. Ks. Kard. J. Pizzardo do J. Em. Ks. Kard. Prymasa w sprawie „Instytutu Centralnego Akcji Katolickiej" 34
10. Dekret rozwiązujący Zgrom. Braci Kresowych . . . 36

D Z I A Ł N I E U R Z Ę D O W Y.

„O program Akcji Katolickiej na terenie młodorobotniczym" —. *Ks. dr Cz. Kaczmarek, Biskup Kielecki* 37

Rok XIV. Styczeń 1939 r. Nr. 1.

MIESIĘCZNIK DIECEZJALNY ✠ ŁUCKI ✠

WYDAWNICTWO KURII BISKUPIEJ ŁUCKIEJ

DZIAŁ URZĘDOWY

Akta Stolicy Apostolskiej.

AKTA PAPIEŻA PIUSA XI.

1.

LITTERAE DECRETALES

Beatus Andreas Bobola Martyr, Societatis Iesu Sacerdos, ad Caelitum Sanctorum honores evehitur.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI
AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Ex aperto Christi latere Catholica Ecclesia in Cruce exorta Eiusque Sanguine dealbata, atque iam inde ab incunabulis et usque adhuc innumerabilium generoso Martyrum sanguine corroborata, praegrandi hac die gaudio exultat, eo quia alium conspicit filium suum Sanctorum Caeli-

tum corona redimiri, gloriosum Martyrem dicimus S. Andream Bobola, nobilis Polonae nationis civem et inclitae Societatis Iesu sacerdotem. Quod quidem Nobis non sine providentissimo Dei consilio hacce nostra aetate peragere datum est; nam, cum hodie vulgo homines, caritate posthabita, *quae sua sunt quaerant*, suaque commoda utiltatesque unice spectantes, de proximorum salute nihil pensi habeant, perutile animarum saluti visum est fortissimum Christi pugilem in exemplum proferre, qui, *venator animarum* iure meritoque appelatus, actuosum divini Regni dilatandi studium nos edocet; ac Martyr invictus enervatos nostrorum temporum homines ad fortitudinem compellat et ad quoslibet Dei Ecclesiaeque causa tolerandos labores, secundum illud *magna facere ac perpeti chritianum est.*

Anno Domini ille millesimo quingentesimo nonagesimo primo in *Parva*, quam vocant, *Polonia*, in Palatinatu Sandomiriensi ortum habuit ex parentibus nobilitate generis praeclaris. Grandiusculus factus, optimo ingenio praeditus, egregiam sui spem excitavit et ad scholas Societatis Iesu collegii, quod patrui sui Andreae munificentia conditum fuerat, missus, morum innocentia ac singulari pietate enituit. Saeculi vanitates spernens et verbi Dei apostolus fieri ardenter exoptans, Societati Iesu nomen dare statuit, atque annum agens undevicesimum Vilnae in eiusdem Societatis novitiatum ingressus est, ibique, duce Laurentio Bartilio, tyronum magistro, sanctioris vitae fundamenta posuit, ac, biennio expleto, vota nuncupavit die prima et trigesima Iulii mensis, anno millesimo sexcentesimo tertiodecimo, quo eodem anno minoribus ordinibus in cathedrali ecclesia Vilnensi initiatus est. Per triennium deinde philosophicis studiis vacavit, quibus absolutis, anno millesimo sexcentesimo decimo sexto adulescentulos in litteris puerosque in christianae fidei rudimentis instituendi munus, uti Societatis Iesu sodalibus mos est, suscepit; quod illi viam stravit ad maiora obeunda munera, unde et aliis aeterna salus et ipsi palma honestissima obventura erant.

In Brunsbergensi collegio, in Varmia, primum, in quo tercenti fere alumni studiis incumbebant, deinde in Colle-

gio *Połtusk* urbis magistri officium exercuit, in quo mirum exhibuit exemplum zeli, prudentiae animique mansuetudinis. Rursus Vilnam vocatus, theologicis disciplinis sedulam operam dedit. Anno autem millesimo sexcentesimo vigesimo primo sacros suscepit ordines subdiaconatus et diaconatus, ac tandem, die duodecima Martii insequentis anni ad presbyteratum evectus est, qua die Romae Ignatius et Franciscus Xaverius in Sanctorum album referebantur. Sacerdotio auctus, ex ea dignitate novam maioremque sumpsit vim ad animas Christo lucrifaciendas ac potissimum ad strenue contra haereticos pugnandum. Theologicis vero studiis expletis, sacerdotali ministerio se totum dedit, quod Vilnae primum, deinde in *Bobrujsk* urbe miro exercuit zelo, quem nec labores prope innumeri, nec temporum adversitas, nec hostium minae, nec denique morbus pistilens, qui ter continenter annos per ea loca grassatus est, imminuere potuerunt. Omnes in christiana perfectione obfirmare atque turbatis animis, superstitione detentis, lucem et solatium afferre nitebatur. Sive in urbe, sive in agris christianam doctrinam diligenter edocebat, atque, pauperum domos et squalentia tuguria frequentans, civium animos ad se allicere studebat, ut cum illis de catholicae Fidei dogmatibus familiariter loqui posset. Neque carcere detentos vel aegrotos neglegebat, quibus nunquam auxilii sui defuit levamen. Andreae vero in proximun caritas tum praecipue enituit, cum in Polonia anno millesimo sexcentesimo vicesimo quinto et iterum quatuor post annos exitiosa pestis orta est. *Omnibus omnia factus* una cum aliquot sodalibus heroicae caritatis praeclara, hilari semper animo, praebens exempla, morbi contagionis periculum spernens, aegrotorum corporum sed magis animarum saluti consuluit. Diebus festis, in concionibus sacris divini verbi praeconem tam efficaciter agebat tantoque fervore, ut ad illas auscultandas ingens civium numerus ac ipsi aulae regiae proceres accurrerent. Qua de causa ab omnibus verus Apostolus et *animarum vanator* vulgari nomine appellabatur. Anno demum millesimo sexcentesimo trigesimo, die secunda Iunii mensis, sollemnem professionem religiosam emisit.

Andreae zelo pro Dei gloria propaganda consociata est magna dolores et aerumnas perpetiendi cupiditas. Hinc asperrimi cruciatus, quibus corpus affiictabat, hinc ieiunia plurium dierum antequam ad missiones peragendas se conferret.

Tantum religionis et caritatis ardor, ex quo maximi, Deo adiuvante, percipiebantur fructus, schismaticorum quibus invisa prorsus in sacro ministerio Andreae alacritas erat, magnum in eum odium concitavit, et illi, ira perciti, eum morti tradere statuerunt. Tristis et plena aerumnarum calamitas eas regiones tunc temporis divexabat: infelicem namque Poloniam, quae hostium armis undequaque pressa erat, Cosaci, non modo a vera religione sed etiam ab animi humanitate omnino remoti, invaserant, et, schismaticis instigantibus, suae ferociae impetum ad convellandam catholicam fidem converterant: dirutae ecclesiae, disiecta monasteria, trucidati passim sacerdotes ac fideles, sacra omnia dispersa. Andreas, qui tunc in Lituania sacris missionibus incumbebat, non quidem timorem, sed e contra laetitiam singularem ex iis concepit animo, quippe sibi oblatam videbat occasionem proprio sanguine catholicae fidei testimonium dandi.

Nec diu certamen quod optabat moratum est. Cosaci namque die sexta decima Maii mensis, anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo septimo non longe a pago *Peredil*, prope Janoviam Andream comprehenderunt, qui fustibus percussus, alapis caesus, fune tractus ab equite praeeunte laborioso et cruento itinere, Janoviam ductus est extremo supplicio dandus. In quo certamine Martyr Polonus nobilissimos aequavit, quos celebrat Ecclesia, triumphos. Interrogatus an latinus sacerdos esset, Andreas „Sacerdos, inquit, catholicus sum, natus in catholica fide, in hac ipsa fide mori volo; fides mea verax; ad salutem ducit; vos potius poeniteat; poenitentiae indulgete, secus vestris in erroribus salutem assequi minime poteritis; fidem meam amplectentes, Deum verum cognoscetis, animasque vestras salvabitis". Quibus verbis ferociores facti, scelesti homines in Christi pugilem non unam vel alteram poenam adhibent,

sed pene innumeras atque acerbissimas: flagris antea caedunt et asperam capiti eius coronam imponunt; falcato ense vulnerant; pellem ei diripiunt occipiti; pectoris, dorsi aliarumque corporis partium plagas ardentibus lampadibus torrent, eique pugili invicto, fidei professionem iteranti, labia et nares recidunt, linguam radicitus divellunt atque effodiunt oculum; ac tandem, dum Andreas in vitae confinio versatur, carnificum quidam duobus gladii ictibus tam acerbo martyrio finem imponit. Beati Martyris corpus, in sterquilinium per summam iniuriam a persecutoribus proiectum, sed mox sub nocte, Deo Servum suum glorificante, mira luce splendescens, ab universo populo ingemiscente, effusis precibus, cum veneratione sublatum, a Paracho Ioanne Zalowski diligenter asservatum est ac postea a duobus Societatis Iesu sodalibus rite compositum.

Atrocissima Andreae mors et martyrii causa non in Polonia solum sed et alibi vulgata, famam de illo excitavit; quae tamen ob temporum rerumque iniuriam per quinquaginta fere annos sopivit, ipso quoque eius sepulcro obliterato. Sed anno millesimo septingentesimo secundo, Andrea ipso revelante, sacrum eius corpus incorruptum et quovis foetore carens, uti nuper humatum, repertum est cum omnibus atrocissimi quod super narravimus martyrii stigmatibus. Quae quidem simul ac vulgata fuerunt, maximus ad sepulcrum coepit esse hominum concursus atque innumerae Dei gratiae atque miracula etiam, Beati illius Martyris intercessione, a Deo patrata dicebantur. Quamobrem magnum efferbuit desiderium tantum virum in Sanctorum numerum adscribendi. De eius igitur Martyrii declaratione nec non de eiusdem Beatificatione et Canonizatione Causa apud Sacram Rituum Congregationem introducenda agi coeptum est. Quatuor idcirco processus auctoritate ordinaria adornati fuere. Quibus rite recognitis, fel. rec. Benedictus Papa Tertiusdecimus, Praedecessor Noster, die vigesima secunda Decembris, anno millesimo septingentesimo vigesimo octavo introductionis Causae commissionem signavit. Expletis postea tam in episcopali curia Luceoriensi, quam in curia Vilnensi ceteris inquisitionibus

iure praescriptis, fel. rec. Benedictus Papa Quartusdecimus, et ipse Praedecessor Noster, anno millesimo septingentesimo quinquagesimo quinto, die nona Februarii mensis, decretum edidit, quo declaravit martyrium et causam martyrii venerabilis Andreae Bobola ita probari, ut procedi posset ad ulteriora, ad discussionem nempe et approbationem quatuor miraculorum. Interea venerabilis Christi Martyris corpus, quod, post exactos Societatis Iesu Patres e Polonia, Uniatis primum, clero schismatico dein tuendum commissum e Pinscensi oppido anno millesimo octingentesimo octavo Poloniam translatum est, in Societatis collegii Ecclesiae crypta satis decoro donatum est sepulcro, quod quidem novis gratiis miraculisque gloriosum fulgere coepit. Causa tamen usque ad annum saeculi illius vicesimum secundum graves ob causas siluit.

Anno demum millesimo octingentesimo trigesimo quinto fel. rec. Gregorius Papa Sextusdecimus, die vigesima quinta Ianuarii solemniter edixit constare de uno miraculo, *de incorruptione*, scilicet, *corporis Venerabilis Servi Dei.* Anno autem millesimo octingentesimo quinquagesimo tertio fel. rec. Pius Papa Nonus, die quinta mensis Maii, festo Ascensionis D. N. Iesu Christi, in Basilicae Lateranensis Secretario, ad quam adiverat ut iuxta veterem Summorum Pontificum consuetudinem, cum Sacro Cardinalium Senatu Missae Pontificali adsisteret, sollemniter decrevit: *Constare de tribus aliis miraculis a Deo patratis, venerabili Andrea Bobola intercessore adhibito, nimirum primo: instantaneae ac perfectae sanationis filii Ioannis Chmielnicki a cachexia scorbutica, a qua universum corpus sordidis verminosisque scatebat ulceribus, quaeque plicam rachitidinemque produxerat; secundo: instantaneae perfectaeque sanationis Mariannae Florkowska a cruenta dysenteria; tertio: instantaneae perfectaeque sanationis Catharinae Brzozowska a fluxu dysenterico cum tabe.* Die autem vicesima quarta insequentis mensis Iunii decretum evulgatum fuit, quo statutum est: *„Tuto procedi posse ad sollemnem Venerabilis Servi Dei Beatificationem";* de qua re die quinta mensis Iulii Litterae Apostolicae *Quae duo*, in forma Brevis datae fuerunt. Tandem die trigesima mensis

Octobris eiusdem anni Beatificationis sollemnia in Vaticana Basilica splendido apparatu ornata ac magna populi frequentia celebrata sunt.

Post haec Beatificationis solemnia per septuaginta fere annos ob temporum iniuriam denuo Causa siluit, quamquam ad perillustris Beati huius Martyris sepulcrum non mediocris erat fidelium concursus ac plurimae sanationes et miracula quoque non pauca eius intercessione dicebantur a Deo patrata. Quos inter Dei favores is merito adnumemerandus est, quod, cum anno millesimo nongentesimo undevicesimo bolsceviki qui dicuntur Polociam occupassent et eorum aliqui Beati Andreae corpus profanare tentassent, tanto huic sacrilego facinori b. m. Ioannes Baptista Cieplak, dioecesis Mohiloviensis, in cuius dicione Polocia urbis extat, tum Episcopus Sufraganeus, adiuvantibus quoque aliquot ex ipsis bolscevikis, strenue se opponens, sepulcrum integrum tunc quidem servare valuit.

Mira quoque sane putatur Beati exuviarum ab impia destructione conservatio, earumque insperata a bolscevikis illis redemptio, a Nobis feliciter, Deo favente, obtenta. Quum etenim Beati Andreae corpus Polocia, ubi maiore in dies fidelium veneratione celebatur, in *Vitebsk* oppidum primum, deinde Moscuam communistarum iussu delatum esset et in quodam privato musei loco repositum, Nos sacras Beati reliquias recuperare potuimus, et illae, maximis difficultatibus, in itinere potissimum, feliciter superatis, in Urbem, in Palatium Apostolicum Vaticanum die secunda Novembris anno millesimo nongentesimo vicesimo tertio, translatae sunt et, Maio mense insequentis anni in Farnesiano Ss. Nominis Iesu templo publicae christifidelium venerationi propositae, usque dum, uti Nostris et Polonum praecipue in votis est, Poloniam, cuius peculiarem patronum Andreas se ipse protulit, referri poterunt.

Interea magis in dies invalescebat erga novensilem Beatum fidelium pietas ac fervor; cumque nova alia, eius interventu implorato, a Deo dicerentur patrata prodigia, plurimae enixaeque, S. R. E. Cardinalibus et Episcopis non paucis, atque primi ordinis viris praeeuntibus, preces

porrectae sunt tum s. m. Benedicto Papae Quintodecimo, Decessori Nostro, tum Nobis ipsis, ut Causa resumeretur ad Beati Andreae Canonizationem obtinendam. Nos vero, lubenti animo huiusmodi preces excipientes, die vicesima teria Iulii mensis, anno millesimo nongentesimo vicesimo quarto reassumptionis Causae commissionem propria manu signavimus. Bina itaque prosita sunt miracula, super quibus apostolici instructi processus, quorum iuridica forma post institutam de his disceptationem valida recognita est.

Prior mira sanatio in Urbe Krynica in Archidioecesi Cracoviensi die tertia Septembris mensis anno millesimo nongentesimo vigesimo secundo evenit.

Idae Henricae Turnau viduae Kopecka, annos natae quadraginta sex, ob osteomalaciae morbum roentgenianorum radiorum curatio fuit adhibita. Exinde graves ustiones in abdomine est passa. Altera ex his in quindecim et duodecim centimetra protendebatur, altera vero aliquantulo minus. Hae ustiones foetida saniemque manantia ulcera genuerunt, quae insanabilia, nisi quoque mortifera, a medicis sunt habita. Particula de B. Andreae Bobola reliquiis corpori apposita, eoque invocato, Ida statim ita convaluit, ut sine impedimento et infirmae sorori curas adhibere et Ecclesiam adire valuerit. Inspecto speculi ope abdomine nullum amplius ulcus vidit, manibus autem sensit ulcerum loca pelle contecta; id quod et medicus a curatione ita fuisse de visu comprobavit. Idem medicus, atque periti a S. Rituum Congregatione deputati, sanationem hanc naturae vires excedere edixerunt.

Altera sanatia in alma hac Urbe die trigesima Decembris anno millesimo nongentesimo trigesimo tertio contigit.

Soror Aloisia Dobrzyńska, e Congregatione Servarum Mariae V. Immalculatae, acuta pancreatite, aliis morbosis stipita symptomatibus, laborabat, a qua non aliter, nisi forte per chirurgicum ferrum, sanari potuisset, uti medicus a curatione pluresque a SS. Rituum Congregatione delecti periti, collegialiter quoque coacti, pluribus etiam perspectis radiographis edocent. Ferventes a consororibus aliisque ad B. Andreae patrocinium implorandum effusae

sunt preces. Die vigesima nona Decembris morbus in sua gravitate saeviebat; die insequenti de sua malignitate adeo remiserat, ut periti omnes sanationem iam tunc evenisse consenserint.

De utraque hac prodigiosa sanatione districtio iudicio ad iuris tramitem disceptatum est, ac tandem die quinta et vicesima mensis Aprilis, praeterito anno, ad Nos advocatis dilectis Filiis Nostris Cardinalibus Camillo Laurenti, SS. Rituum Congregationis Praefecto, et Petro Segura y Saenz, nec non dilectis Filiis Alfonso Carincti, eiusdem Congregationis a Secretis, ac Salvatore Natucci, S. Fidei Promotore Generali, solemniter ediximus: *„Constare de duobus miraculis, Beato Andrea Bobola intercedente a Deo patratis scilicet de instantaena perfectaque tum Idae Kopecka a gravi ustione radiorum X, cum Sororis Aloisiae Dobrzyńska ab acuta pancreatite.*

Ad nobilem autem huius Causae exitum unum deerat excutiendum dubium, an, videlicet, stante duorum miraculorum approbatione, *tuto* procedi posset ad sollemnem B. Andreae Canonizationem. Quod dubium die undecima mensis Maii eiusdem anni in Generali Congregatione coram Nobis in palatio Apostolico Arcis Gandulphi, Raphaël Carolus, S. R. E. Presbyter Cardinalis Rossi, nomine et vice praefati Cardinalis Petri Segura y Saenz, disceptandum proposuit, et omnes qui aderant tum Patres Cardinales, tum Officiales, Praelati et Consultores in affirmativum responsum unanimiter concesserunt. Nos tamen sententiam Nostram pandere die decima sexta eiusdem mensis statuimus. Qua die, praefatis Cardinalibus Camillo Laurenti et Petro Segura y Saenz, atque Alfonso Carinci et Salvatore Natucci ad Nos arcessitis, sacroque Eucharistico sarificio pienitissime litato, sollemniter declaravimus *Tuto procedi posse ad sollemnem B. Andreae Bobola Canonizationem.*

Quibus omnibus rite peractis, ut in re tam gravi sapientissimus a Decessoribus Nostris constitutus servaretur ordo, primum quidem venerabiles Fratres Nostros S. R. E. Cardinales in Consistorium secretum, die septima decima Martii huius anni, apud Nos convocavimus; in quo dilectus

Filius Noster Camillus Cardinalis Laurenti sermonem habuit de vita, martyrio et miraculis B. Andreae Bobola, nec non de vita et miraculis B. Ioannis Leonardi, Confessoris, Sacerdotis, Fundatoris Ordinis Clericorum Regularium a Matre Dei atque B. Salvatoris ab Horta, Confessoris, Laici professi Ordinis Fratrum Minorum; ac recensuit acta, quae in Causis eorumdem Beatorum Beatificationis et Canonizationis SS. Rituum Congregatio, praevio accurato examine, admittenda ac probanda duxerat. Qua relatione expleta, Nos Patrum Cardinalium singillatim suffragia exquisivimus; singulique iidem Cardinales suam Nobis aperuerunt sententiam. Consistorio secreto absoluto, rite celebratum est consistorium publicum in quo pro eorumdem Beatorum Canonizatione sollemnis peroratio per dilectos Filios Consistorialis Aulae Advocatos habita est; pro B. autem Andrea Bobola dilectus Filius Philippus Re perorationem diserte peregit.

Nos vero quod expostulatum est grato animo complectentes nihil antiquis fassi sumus habere, *quam ut evangelicae virtutis heroes ita in sua luce ponantur, ut quotquot sunt militantis Ecclesiae filii, eorum intuentes sanctitudinis fulgorem, in trepidis afflictisque huius vitae solacium, in arduo christianae perfectionis certamine invitamentum, in omne genus necessistatibus auxilium habeant ac praeterea ex horum Caelitum egregie sanctissimeque gestis, omnium admirationi propositis, hoc vel loculentius enitere* diximus, *quod in praesenti rerum gravitate spem Nostram, Dei innixam pollicitationibus, acuit ac roborat;* illos idcirco praeclaros Caelites exoptare sanctitatis decorare infula; sed tamen nihil velle ex iis desiderari rebus rationibusque, quibus Apostolica Sedes, ex peculiari more institutoque suo, graves huiusmodi causas expedire solet. Quapropter non ante inviolabile auctoritatis Nostrae oraculum laturos, quam in consistorio semipublico, quod vocant, tum iterum S. R. E. Cardinalium, tum omnium quotquot in Urbe adfuturi sint Patriarchae, Archiepiscopi, Episcopi et Abbates *nulius* sententiam exquisierimus.

Interea singulis eorum reddendos iussimus legitimos commentarios, in quibus Beatorum illorum Andreae Bobola,

Ioannis Leonardi et Salvatoris ab Horta vitae curriculum, egregie gesta, ac patrata a Deo eorum deprecatione miracula breviter descripta essent, et acta omnia in eorumdem Beatorum Caninizationis Causis notata. Omnes igitur Patres Cardinales et Antistites illos, ad Nos die trigesima prima proxime elapsi mensis Martii in Consistorio *semipublico* convocatos, allocuti sumus et singolorum sententiam exquisivimus, qui de supremis sanctitatis honoribus Beatis illis decernendis sentirent. Quum vero, exceptis adstantium suffragiis, omnes cum Nostra convenire sententia grato animo novissemus, proxima die sollemni Paschatis, decima septima nempe mensis Aprilis, in Petriana Basilica triplicem una simul Canonizationem peragere decrevimus. Interea vero Deum Nobiscum rogare omnes adhortati sumus, ut id laboranti Ecclesiae, iis potissimus nationibus novo hoc afficiendis decore faustum, felix fortunatumque sit.

De quibus omnibus ut publicum conficerent instrumentum, dilectis filiis adstantibus Protonotariis Apostolicis mandavimus.

Quum autem auspicatissima a Nobis praestituta dies trinae huic Canonizationi celebrandae advenerit, universi tum saecularis cum rugularis cleri ordines, Romanae Curiae Praesules et Officiales necnon venarabiles Fratres Abbates, Episcopi, Archiepiscopi et Patriarchae, atque S. R. E. Patres Cardinales in Vaticanam Basilicam, innumeris resplendentem lycnis ac splendido ornatam apparatu, maximaque christifidelium stipatam frequentia, quos inter plurimi ex Hispania ac Polonia ac plura Puellarum Actionis Catholicae millia, solemni pompa una Nobiscum ingressi sunt; Nos autem ad Cathedram Nostram perreximus ibique sedimus.

Porro dilectus Filius Noster Camillus Cardinalis Laurenti, Sacrae Congregationis Rituum Praefectus, trinae huic Canonizationi praepositus, per dilectum Filium Augustum Milani, Consistorialis Aulae Advocatum, *instanter* prius, *instantius* dein ac *instantissime* a Nobis expostulavit, ut Beati Caelites Andreas Bobola, Ioannes Leonardi et Salvator ab Horta in Sanctorum album per certum oraculum Nostrum describerentur. Nos vero, cum tanti ponderis causa agere-

tur, ad hoc pervenire noluimus, nisi prius suplices ab omnibus Deo preces admoverentur, patrocinio interposito Deiparae Virginis totiusque Curiae caelestis, ut a Paraclito Spiritu supernae lucis copia Nostrae menti affulgeret. Quod quidem ab adstantibus omnibus ferventissime actum est.

Tum demum, omnibus quidem stantibus, Nos vero in Cathedra sedentes, de plenitudine Apostolicae potestatis, sollemniter sic pronunciavimus: *Ad honorem Sanctae et Individuae Trinitatis, ad exaltationem Fidei Caholicae et Christianae Religionis augmentum, auctoritate Domini Nostri Iesu Christi, Beatorum Apostolorum Petri et Pauli ac Nostra, matura deliberatione praehabita, et divina ope saepius implorata, ac de venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium, Patriarcharum, Archiepiscoporum et Episcoporum in Urbe existentium consilio; Beatos Andream Bobola Martyrem, Ioannem Leonardi et Salvatorem ab Horta, Sanctos esse decernimus et definimus, ac Sanctorum catalogo adscribimus, statuentes ab Ecclesia Universali illorum memoriam quolibet anno die eorum natali, nempe Andreae Bobola die decima sexta Maii, inter Sanctos Martyres, Ioannis Leonardi die nona Octobris, et Salvatoris ab Horta die decima octava Martii, inter Sactos Confessores non Pontifices pia devotione recoli debere. In Nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.*

Qua canonizationis formula a Nobis edita,precibus annuentes dilecti Filii Nostri quem supra memoravimus Camilli Laurenti per praedictum Augustum Milani Nobis porrectis, Decretales hasce Litteras confici expedirique iussimus et de hac ipsa trina canonizatione publicum instrumentum Protonotariis Apostolicis exarandum mandavimus. Gratias deinde omnipotenti Deo ob tantum beneficium devote peragentes, hymnus *Te Deum*, quem Nos praecinuimus omnes gaudio exsilientes decantaverunt. Primum deinde novensilium Sanctorum patrocinio invocato, Nos homilia populum allocuti sumus in qua „*Haec est dies*, inquimus, *quam fecit Dominus, exultemus et laetemur in ca. Hodie Christus Dominus, devicta morte, aeternitatis nobis aditum reseravit; hodie militans Ecclesia triumphantis Ecclesiae gaudia effusiore laetitia participat, quod tres e suis civibus, divini Re-*

demptoris vestigia secuti, sanctitudinis sempiternaeque beatitatis compotes inerranti iudicio consecrantur.

Breve deinde de singulis Sanctis illis praeconium teximus, eorum virtutum laudes recolentes, ut ad ipsorum egregie gesta pro viribus imitanda incendamur: ac tandem verba quae sequuntur in fine adiecimus, quae in Nostris hisce Litteris iterare collubet Nobis: *„Tribus in his Caelitibus peculiaris videtur Nobis providentissimus Deus benevolentiae dedisse pignus; quandoquidem iidem—populis in praesens tanto rerum discrimine turbatis — novam Ecclesiae portendunt meliorum temporum spem. Quorum Caelitum alterum, Poloniae decus, christiani Orientis et Occidentis unitatem suis precibus imploratum confidimus, in cuius finibus ispe martyrii palmam promeruit; alterum catholicae Hispaniae, pace tandem concordiaque redintegrata, vigentiora christianae vitae opera conciliaturum; alterum denique sacris Missionalium expeditionibus uberiora usque incrementa deprecaturum, quas ipsemet indefaticabili studio suasit atque provexit. Benegnissime iidem patriam quisque suam respiciant; suaque tutela efficiant ut—errorum colluvione prohibita, quaeima Civitatis fundamenta subruens atque corrumpens, populos in barbariem veterem detrudere conatur— nostra quoque aetate eaedem Nationes validissima extens catholicae religionis civilisque cultus propugnacula. Itemque Ecclesiam universam benevolenti vultu respiciant, atque una simul comprecando a Deo impetrent, ut eius ductu e praesentibus tempestatibus victrix emergens, novos agat triumphos, omnesque gentes ad unum Iesu Christi ovile feliciter reducat. Amen".*

Qua homilia a Nobis habita, apostolicam benedictonem et plenariam admissorum indulgentia adstantibus peramanter impertivimus atque post pontificale Sacrum, quod venerabilis Frater Noster Ianuarius S. R. E. Cardinalis Granito Pignatelli di Belmonte, Episcopus Ostiensis et Albanensis, Sacrique Collegii Decanus, rite persolvit, e superiori podio S. Petri plateam prospiciente sollemnem immenso adstanti populo, nec non *Urbi et Orbi*, benedictionem ac plenariam indulgentiam iterum impertivimus.

Praeclara itaque novensilis Sancti Andreae Bobola Apostolicis his Decretalibus Litteris consecrata memoria,

omnibus quae inspicienda erant bene perpensis, certa scientia, omnia et singula quae supra memoravimus, de apostolicae potestatis plenitudine iterum confirmamus, roboramus, statuimus, decernimus universaeque Ecclesiae Catholicae denunciamus. Mandamus insuper ut earundem Litterarum transumptis, etiam impressis, manu tamen alicuius Notarii Apostolici subscriptis et sigillo munitis, eadem prorsus habeatur fides, quae, hisce praesentibus haberetur, si ipsaemet exhibitae vel ostensae forent. Si quis vero Decretales has Litteras Nostras definitionis, decreti, adscriptionis, mandati, statuti et voluntati Nostrae infringere vel eis ausu temerario, quod Deus avertat, contraire eut attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Apostolorum Petri et Pauli se noverit incursurum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Domini millesimo nongentesimo trigesimo octavo, die decima septima mensis Aprilis, Dominica Resurrectionis D. N. I. C, Pontificatus Nostri anno decimo septimo.

Ego PIUS, Catholicae Ecclesiae Episcopus

+ Ego IANUARIUS Episcopus Ostiensis et Albanensis Cardinalis GRANITO PIGNATELLI DI BELMONTE, Decanus Sacri Collegii.
+ Ego DONATUS Episcopus Sabinensis et Mandelensis Cardinalis SBARRETTI.
+ Ego Fr. THOMAS PIUS, Ord. Praed., Episcopus Portuensis et S. Rufinae Cardinalis BOGGIANI, Cancellarius S. R. E.

✠ Ego HENRICUS Episcopus Veliternus Cardinalis GASPARRI.

✠ Ego FRANCISCUS Episcopus Tusculanus Cardinalis MARCHETTI SELVAGGIANI.

✠ Ego ANGELUS MARIA Episcopus Praenestinus Cardinalis DOLCI.

Ego ALEXANDER tituli S. Mariae in Cosmedin Presbyter Cardinalis VERDE.

Ego LAURENTIUS tituli S. Pancartii Presbyter Cardinalis LAURI, Paenitentiarius Maior.

Ego EUGENIUS tituli SS. Ioannis et Pauli Presbyter Cardinalis PACELLI.

Ego Fr. RAPHAEL CAROLUS tituli S. Praxedis Presbyter Cardinalis ROSSI.

Ego PETRUS tituli S. Crucis in Hierusalem Presbyter Cardinalis FUMASONI BIONDI.

Ego FRIDERICUS tituli S. Mariae de Victoria Presbyter Cardinalis TEDESCHINI, Datarius.

Ego CAROLUS tituli S. Bartholomaei ad Insulam Presbyter Cardinalis SALOTTI.

Ego HENRICUS tituli S. Mariae Novae Presbyter Cardinalis SIBILLIA.

Ego FRANCISCUS tituli S. Caeciliae Presbyter Cardinalis MARMAGGI.

Ego ALOISIUS tituli S. Pudentianae Presbyter Cardinalis MAGLIONE.

Ego CAROLUS tituli S. Laurentii in Lucina Presbyter Cardinalis CREMONESI.

Ego Petrus, S. I., tituli S. Angeli in Foro Piscario Presbyter Cardinalis BOETTO.

Ego EUGENIUS tituli Ss. Viti, Modesti et Crescentiae Presbyter Cardinalis TISSERANT.

Ego HERMENEGILDUS tituli S. Laurentii in Panisperna Presbyter Cardinalis PELLEGRINETTI.

Ego IOSEPH tituli S. Mariae in Via Lata Presbyter Cardinalis PIZZARDO.

Ego CAMILLUS Protodiaconus S. Mariae in Dominica Cardinalis CACCIA DOMINIONI.

Ego NICOLAUS S. Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Cardinalis CANALI.

Ego DOMINICUS S. Apollinaris Diaconus Cardinalis JORIO.

Ego VINCETIUS Ss. Cosmae et Damiani Diaconus LAPUMA.

Ego FRIDERICUS S. Mariae in Aquiro Diaconus Cardinalis CATTANI.

Ego MAXIMUS S. Mariae in Porticu Diaconus Cardinalis MASSIMI.

Ego DOMINICUS S. Caesarei in Palatio Diaconus Cardinalis MARIANI.

Ego IOANNES S. Georgii in Velabro Diaconus Cardidinalis MERCATI.

Fr. TH. PIUS, O. P., Card. BOGGIANI
Cancellarius S. R. E.

CAROLUS Card. SALLOTTI
S. R. C. Praefectus

Ioseph Wilpert, *Decanus Collegii Proton. Apost.*
Ludovicus Kaas, *Proton. Apost.*

Can. Alfridus Liberati, *Canc. Apost. Adiutor a studiis.*

EXPEDITA ex ARCE GANDULPHI
die vigesima mensis Octobris, anno decimo septimo
Alfridus Marini, *Plumbator.*

Dominicus Francini, *Script. Apostolicus.*

Reg. in Canc. Ap., vol. LIX, n. 46 — Al. Trussardi, *a tabulario.*

2.

Przemówienie wigilijne Ojca św. Piusa XI.

(„Osservatore Romano", Nr. 299 z dn. 25.XII 1938 r. Tłum. ks. dra M. Niechaja).

Z wielkim wzruszeniem słuchaliśmy, rozważali i przyjęliśmy piękne i serdeczne przemówienie Jego Eminencji dziekana św. Kolegium przybywającego wyrazić Nam, nie tylko w swoim, lecz i św. Kolegium i Dostojników rzymskich, imieniu, życzenia, według zwyczaju tak bardzo rodzinnego i prostego, a jednocześnie tak uroczystego i wspaniałego, w ten dzień wigilijny Bożego Narodzenia.

Wszystko co wypowiedzieliście, jest tak dobre, zbożne i otoczone tak ciepłym światłem synowskiego oddania, nawet rzeczy smutne i bolesne, że nic innego Nam nie wypada, jak podziękować z całego serca, co i czynimy, i nawzajem wyrazić Wam wszystkim i każdemu z osobna, Dostojni Ojcowie Kardynałowie, Wam najdrożsi Prałaci, Nasze życzenia wesołych świąt Bożego Narodzenia, szczęśliwego Nowego Roku i wszystkiego najlepszego zarówno osobiście dla Was samych, jak i dla osób drogich i spraw drogich, które w myślach i sercu nosicie, drogich — dla Waszych uczuć rodzinnych i dla naszej gorliwości kapłańskiej i pasterskiej.

Świadomi jesteśmy, ile zawdzięczamy Waszej cennej pomocy w rządzeniu Kościołem Powszechnym, w pielęgnowaniu tylu dzieł uświęcających, jednostkowych i zbiorowych, zwłaszcza zgromadzeń zakonnych i ustawicznie Nam drogiej Akcji Katolickiej i chwytamy skwapliwie każdą okazję, by Wam z całej duszy podziękować.

A jednocześnie możemy dołączyć to błogosławieństwo Apostolskie i ojcowskie, którego Wy, jako najlepsi synowie, tak pobożnie pragniecie i tak całkowicie na nie zasługujecie.

Lecz obok tego, już prawie przybliżyła się razem z dzisiejszą inna wigilia—wigilia dziesięciolecia Pojednania, której poświęcić chcemy kilka myśli i uwag, o co proszono nas

z różnych stron. A nadto mamy przed sobą audytorium, ponad które na pewno nie można znaleźć lub pomyśleć bardziej odpowiedniego, chcemy powiedzieć: najczcigodniejsze, najbardziej oświecone i najbardziej odpowiednie do tematu tak ważnego samego w sobie, który stał się jeszcze ważniejszy i niełatwy z powodu warunków obecnych.

Spieszymy wyznać, a nawet głośno powiedzieć z tego wysokiego miejsca, że Nasze świętowanie wspomnianego Dziesięciolecia jest hymnem najserdeczniejszej podzięki, *Naszym Magnificat*, Naszym *Nunc dimittis* i Naszym oraz Waszym *Te Deum* wobec Boskiej Dobroci, która już od pierwszej Naszej encykliki przypominała Nam i na pióro kładła piękne słowa: Ja myśli pokoju niosę, a nie udręczenia. Ona czyniła to, że Nasze serce jakby w proroczym wyczuciu mogło dostrzec tę godzinę, która z Opatrzności Bożej miała nagle wybić i natchnęła, żeby to uderzenie nie poszło na marne.

Trzeba wyznać, nawet głośno, że po Bogu, uznanie Nasze i wdzięczność kierujemy do najwyższych osób—mamy na myśli Najczcigodniejszego Króla i Jego niezrównanego Ministra, którym zawdzięczać należy, że dzieło tak ważne i dobroczynne mogło być uwieńczone rezultatami. Mamy na myśli również dostojne osoby: Kardynała Piotra Gasparri i markiza Pacelli, którzy Nam towarzyszyli z bohaterską wytrwałością w pracy, która może nawet przyspieszyła ich śmierć i dlatego z wdzięcznością wspominamy ich czcigodne i drogie imiona.

Płacąc ten dług, wielki dług wdzięczności wobec Boga i ludzi, winszujemy należnie i serdecznie całej Italii, Nam z obowiązku szczególnie drogiej wśród wszystkich członków Rodziny Katolickiej. Musimy jednak powiedzieć, w imię apostolskiej prawdy i szczerości, jak również dla zbudowania, bo każdemu, nawet w Naszym wieku, jesteśmy dłużni, że oczekiwane dziesięciolecie, jakie Nas zastaje i zastało, nie może przynieść pogodnej radości, jakiej oczekiwaliśmy, lecz raczej niesie naprawdę i wielkie kłopoty i gorzki smutek. Smutek gorzki rzeczywiście, gdy wspominamy o prawdziwych i przeróżnych udręczeniach, choć

nie powszechnych lecz z pewnością licznych w wielu miejscowościach istniejących a dotykających Akcji Katolickiej, tej *ź r e n i c y* oczu Naszych. Ona, jak powinno się było to poznać i stwierdzić, choćby na podstawie nieprawnych zajęć, przeprowadzonych w siedzibach i w archiwach, nie robi polityki, ani też niepożądanej konkurencji nie stwarza, lecz zamierza jedynie urabiać dobrych chrześcijan, żyjących swoim chrystianizmem i dlatego samego jest ona czynnikiem pierwszorzędnym w tworzeniu dobra publicznego, zwłaszcza w kraju tak katolickim, jak Italia, jak to już nieraz fakty stwierdziły.

Obserwując gorliwość w dręczeniu Akcji Katolickiej przez niższych urzędników, okazuje się całkiem jasno, że choć jest ona wyraźnie i podziwu godna i zabezpieczona w naszym Pojednawczym Pakcie, od góry muszą wychodzić daleko idące, lubo ukryte pozwolenia i zachęty do prześladowania jej, gdyż te nie ustają w różnych miejscach Półwyspu. I to nie tylko w małych, nieznanych miejscowościach. Wczoraj nam meldowano o Wenecji, Turynie, Bergamo, dziś zaś o Mediolanie i to w stosunku do osoby Kardynała-Arcybiskupa, obwinionego za kazanie i nauczanie, które należy do jego ścisłych obowiązków pasterskich, które zaś My możemy jedynie aprobować.

Lecz to musimy przypomnieć wszystkim, że nie jest prawdziwie i całkowicie ludzkie to, co nie jest chrześcijańskie, i że co jest nieludzkie — jest antychrześcijańskie, czy dotyczy to godności całego rodzaju ludzkiego, czy też godności, wolności, nietykalności jednostki ludzkiej, dla której, pominąwszy należną koordynację i współdziałanie, istnieje społeczność tak jak dla niej istnieje samo dzieło Boga Stwórcy i Zbawiciela, do którego każdy człowiek powinien mówić: Bogiem moim jesteś Ty, oraz: Ukochał mnie i wydał samego siebie za mnie!

Nie tylko gorzki smutek zalega serce starca Papieża z powodu złego traktowania jego benjaminka — Akcji Katolickiej, lecz cieżkie i wielkie zmartwienie Głowie Katolicyzmu i Stróżowi moralności i prawdy sprawiła nie-

chybnie obraza, strzała ciśnięta w Nasz Konkordat, mianowicie w punkcie dotyczącym św. Sakramentu małżeństwa, co dla każdego katolika jest aż nadto zrozumiałe.

Nie potrzebujemy do tego jasnego wyznania dorzucać, że ta strzała uderzyła bardzo prosto w Nasze serce, prosto i bardzo boleśnie. Wiemy, że powiedziano, jakoby konkordat nie był zraniony, lecz pozostał nietknięty. Dalecy jesteśmy w ogóle od tego, by na ten temat dyskutować, uważamy natomiast za obowiązek zrobić następującą elementarną uwagę. Wszelki układ bilateralny, czy chodzi o zachowywanie go, czy rozwiązanie, nie może być interpretowany tylko przez jedną stronę, tym bardziej w danym wypadku, gdy daje się interpretację tak śmiałą i wolną od wszelkich zobowiązań.

I jeszcze jedną uwagę chcemy zrobić, a tą jest odwołanie się do wielkiej i sławnej pamięci Leona XIII. Przypominając sobie świeżą apoteozę krzyża wrogiego krzyżowi Chrystusa Pana w samym Rzymie i te naruszenia Konkordatu i inne sprawy, wyżej wymienione, zdaje się Nam zbytecznym oczekiwać względu choćby na Naszą siwą głowę, bo przeciwnie — postępuje się dalej nader grubijańsko (Leon XIII. Akta XV, s. 369). A to odwołanie się czynimy po to, aby uczcić pamięć prawdziwie czcigodną tego wielkiego Papieża oraz, by się rzucić przed duchem jego wspaniałomyślnie przebaczającym i naśladować go, co też czynimy z całego serca, prosząc bardzo dobrego Boga, aby raczył oświecić umysły i poruszyć serca do pójścia w ślady za prawdą i sprawiedliwością, które są nader prawdziwym i solidnym fundamentem dobrobytu jednostek i narodów, podczas gdy *grzech czyni narody nieszczęśliwymi*, jak czytamy w Piśmie św.

Ofirowaliśmy już stare życie Nasze za pokój i pomyślność narodów. Dziś ponownie to czynimy w intencji niezamąconego pokoju wewnętrznego, pokoju dusz i sumień i kwitnącej pomyślności Italii, która wśród wszystkich drogich Nam narodów, jest najdroższa, podobnie jak i dla Zbawiciela, który wydał siebie na mękę i śmierć za wszystkich, szczególnie droga była Jego ojczyzna.

I to są Nasze życzenia świąteczne, przy czym na nowo błogosławimy Was wszystkich wraz z tym wszystkim i z tymi wszystkimi, o których każdy z Was pamięta i co nosi w głębi swego serca.

3.

WEZWANIE OJCA ŚWIĘTEGO

do ludności naszych południowo-wschodnich kresów.

J. E. Nuncjusz Apostolski w Polsce, Ks. Arcybiskup Filip Cortesi, podczas swego pobytu we Lwowie wygłosił następujące przemówienie, które następnie przesłał do prasy:

„Sin dal principio della mia missione in Polonia, avevo formato il proposito di visitare questa illustre Città, che mi attraeva singolarmente per la sua storia, la sua cultura e per la sua privilegiata condizione di essere sede ti tre Arcivescovati, che nella splendida varietà di riti venerandi mostrano la ecumenicità della Chiesa Romana, madre e maestra di tutte le Chiese.

Nel compiere ora questo proposito, la mia letizia è più grande, perchè S. S. Pio XI mi ha affidato il venerato incarico di esprimere a tutti popoli fedeli la paterna benevolenza con la quale Egli non lascia mai di guardare a questa eletta porzione del gregge di Gesù Cristo, che un giorno visitò personalmente e ne conobbe i bisogni.

Nel sentimento profondo della sua paternità universale attinta al Cuore di Gesù, di cui è Vicario in terra, l'Augusto Pontefice non può non vedere con trepida ansietà le divisioni, gli antagonismi e le lotte che travagliano i figli di questa terra che hanno già causato tanti mali ed altri più gravi ne minacciano.

Si comprende così come il Papa che tutti: individui e nazioni, senza distinzione, abbraccia nella carità di Cristo, rivolga la più sollecita cura a questo popolo per esortarlo instantemente a deporre odi e rancori sull' ara del bene comune, a ritornare a miti consigli di reciproca comprensione.

Raccomanda perciò la pratica fedele del precetto evangelico: „Ametevi gli uni e gli altri" che avvolgendo i popoli in una atmosfera di amore fraterno, apre le vie al regno della giustizia nell' accordo dei diritti di ciascuno e li spinge a cercare la soluzione di tutti i problemi „per arma lucis, caritatis et justitiae".

Il S. Padre molto spera per l'anelata pacificazione degli animi, nel ministero del clero secolare e regolare, che é essenzialmente ministero di pace e di amore. I sacerdoti della Religione cattolica vedono tutti gli uomini a qualunque nazionalità classe e partito appartengano come anime riscattate dal Sangue preziosissimo di Gesù Cristo, che devono salvare e sanctificare. Ed essi collocati come in un piano superiore sono chiamati a svolgere una azione disinteressata di bontà e di conciliazione altamente meritoria per la Chiesa e per la propria Patria".

Powyższe oświadczenie J. E. Ks. Nuncjusza Apostolskiego podajemy w tłumaczeniu PAT'a.

„Zaraz od początku swej misji w Polsce powziąłem zamiar odwiedzenia Lwowa, tego przesławnego grodu, który mnie w szczególniejszy sposób pociągał swoją kulturą i swym uprzywilejowanym stanowiskiem jako stolica arcybiskupów trzech obrządków, które wspaniałą rozmaitością swoich czcigodnych obrzędów dowodzą powszechności Kościoła rzymskiego, matki i mistrzyni wszystkich kościołów.

Spełniając obecnie ten zamiar, odczuwam tym większą radość, ponieważ Ojciec św. Pius XI powierzył mi miłe

zadanie wyrażenia całemu wiernemu ludowi swojej ojcowskiej życzliwości, z jaką nigdy nie przestaje patrzeć na tę wybraną cząstkę owczarni Jezusa Chrystusa, którą i której potrzeby w swoim czasie poznał z bliska.

W głębokim poczuciu swego powszechnego ojcowstwa, płynącego z serca Jezusa, którego jest zastępcą na ziemi, Najwyższy Pasterz nie może patrzeć bez lęku na podziały, antagonizmy i walki, jakie rozdzierają synów tej ziemi, które już sprawiły tyle złego, a jeszcze większym grożą w przyszłości.

Jest wobec tego rzeczą zrozumiałą, że Papież miłując wszystkich—jednostki i narody bez różnicy—miłością Chrystusa, zwraca się z pełną troską do tego ludu i usilnie go upomina, aby złożył na ołtarzu dobra wspólnego nienawiść i gniew i aby znalazł dobry sposób wzajemnego porozumienia się.

Zaleca przeto wierne wykonywanie przykazania ewangelicznego „kochajmy się wzajemnie”, które zbliży narody do atmosfery miłości bratniej, otworzy drogę królestwu i sprawiedliwości, uwzględni prawa każdego i pobudzi do szukania rozwiązania wszystkich zagadnień „per arma lucis, caritatis et justitiae”.

Ojciec św. liczy bardzo na upragnione uspokojenie umysłów przez pracę kleru świeckiego i zakonnego—pracę, która w swojej istocie jest pracą dla pokoju i miłości. Kapłani religii katolickiej bowiem widzą w każdym człowieku jakiejkolwiek narodowości, klasy i partii dusze odkupione najdroższą krwią Jezusa Chrystusa—dusze, które winni uświęcić i zbawić. Na mocy swego wyższego powołania winni oni rozwinąć bezinteresowną akcję dobroci i pojednania, tak bardzo wartościową dla kościoła i dla własnej ojczyzny”.

4.

Podziękowanie J. E. Ks. Biskupa dra Adolfa Szelążka za nadesłane świąteczne i noworoczne życzenia.

BISKUP ŁUCKI Łuck, dn. 15 stycznia 1939 r.

Wszystkim, którzy nadesłali mi świąteczne i noworoczne życzenia, składam najgorętsze i najserdeczniejsze podziękowania wraz z zapewnieniem, że nieustannie proszę Wszechmocnego Boga, by raczył otoczyć ich swoją przemożną opieką i błogosławił im zawsze.

Najoddańszy w Chrystusie Panu

(—) † *Adolf Szelążek*
Biskup Łucki.

5.

Wyjaśnienie w sprawie meldunków wojskowych duchowieństwa.

KURIA BISKUPIA ŁUCKA Łuck, dn. 27 stycznia 1939 r.
Nr. 644.

Do
Przewielebnego Duchowieństwa
Diecezji Łuckiej

W związku z zarządzeniem Kurii Biskupiej Łuckiej o zmianie adresów księży kapelanów rezerwy (Mies. Diec. Łucki Nr. 11 — 12, str. 498) wyjaśniam, że obowiązek ścisłego stosowania się do przepisów państwowych, dotyczących wojskowego meldowania się przy zmianie miejsca zamieszkania, ciąży nie tylko na kapelanach rezerwy, lecz również na wszystkich kapłanach zaliczonych do pospolitego ruszenia. W myśl tych przepisów każdy kapłan należący do rezerwy lub do pospolitego ruszenia oprócz

meldunku policyjno-administracyjnego w zarządzie miejskim lub gminnym w razie zmiany miejsca zamieszkania powinien dopełnić wymeldowania — we właściwej Komendzie Rejonu Uzupełnień (dawniej Powiatowej Komendzie Uzupełnień) dla celów wojskowych. Szczegółowe pouczenia znajdują się w osobistym dokumencie wojskowym.

Zaniedbanie tego meldunku w myśl art. 169 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym podlega karze aresztu do 1 miesiąca i grzywny do 1.000 złotych lub jednej z tych kar (Dz. U. R. P., 1938 poz. 220).

(—) † *Stefan Walczykiewicz*
Wikariusz Generalny

(—) *Ks. Dr M. Leszczyński*
w-z Kanclerz

6.

Towarzystwo Opieki nad Ociemniałymi, obsługiwane przez Siostry Franciszkanki Służebnice Krzyża — polecenie.

(Okólnik rozesłany Przew. Ks. Ks. Proboszczom dn. 11.VIII 1938 r.)

BISKUP ŁUCKI
Nr. 4674.

Łuck, 11.VIII 1838 r.

Do
Czcigodnych Księży Proboszczów
Diecezji Łuckiej.

Pielgrzymowanie nasze na ziemi, znaczone wielu utrapieniami dla wszystkich bez wyjątku ludzi, wyróżnia w szczególny sposób chrześcijan katolików przez ich serdeczne poddanie się woli Bożej w myśl Chrystusowych wskazań: „Jeśli kto chce za mną iść, niech zaprze samego siebie, a weźmie krzyż swój na każdy dzień i niech idzie za mną" (Łuk. IX. 23. Mat. 38). Krzyże są nieraz bardzo ciężkie i niewątpliwie bardzo zasługujące, przez swą częstotliwość albo przez długotrwałość, — bo „Przez wiele ucisków trzeba nam wnijść do Królestwa Bożego" (Dzieje Ap. XIV. 21).

Do szeregu takich utrapień należy utrata wzroku, ślepota. Według dostarczonych mi danych liczba ociemniałych w Polsce sięga trzydziestu tysięcy. Niestety, zaledwie maleńka ich liczba, — nie przewyższająca tysiąca osób, znajduje się pod opieką instytucji specjalnych.

Równolegle jednak do ogromu i różnorodności krzyżów życia doczesnego płyną szeroką i potężną falą przewidziane przez Opatrzność Bożą Dzieła Miłosierdzia.

Jest oczywistym, jak blisko z tymi dziełami związana jest pasterska działalność kapłana, zakonów i szczególnie powołanych do tego osób świeckich, wyróżniających się świętością. Nie ma żadnego objawu niedoli, żadnej udręki ludzkiej, w której by historia nie wskazywała prawdziwych bohaterów, poświęcających się dla niesienia pomocy nieszczęśliwym.

Tej zbożnej pracy służy w naszej Ojczyźnie od lat 25 Towarzystwo Opieki nad Ociemniałymi, obsługiwane przez Siostry Franciszkanki Służebnice Krzyża, — Zgromadzenie powołane specjalnie do służby niewidomych.

Kierownicze role w tym Towarzystwie spoczywają w rękach Matki E. hr. Czackiej, — p. hr. Ireny Tyszkiewiczowej, ks. prałata Korniłowicza. Okoliczność ta dostatecznie określa charakter i kierunek działalności danej Instytucji. Zasługuje ona nie tylko na najpełniejsze poparcie, lecz nadto ma prawo oczekiwać od ogółu społeczeństwa katolickiego szczerej, szeroko zakrojonej pomocy materialnej, aby spełniała owocnie swoje zadanie, i aby jej ramy rozrosły się do zakresu niezwykle wielkich potrzeb w danym terenie. Społeczeństwo katolickie wdzięczne być powinno Towarzystwu i Jego kierowniczym osobom za spełnianie tak doniosłych zadań społecznych i swój obowiązek wypełniać z największą gorliwością, składając w ich ręce co nam głos sumienia wskazuje jako udział w niesieniu bratniej pomocy.

Towarzystwo obejmuje całokształt życia niewidomego we wszystkich fazach jego rozwoju, — prowadząc przedszkola, zapewniając naukę elementarną, oraz zawodową, przygotowując nawet do zawodu nauczycielskiego, instruk-

torskiego i innych, — tworząc przytułki dla tych, którzy są zupełnie niezdolni do pracy. Główne Zakłady mieszczą się w centralnej siedzibie Towarzystwa, — w Laskach pod pod Warszawą. Osobom zaś niewidomym, które nie mogą być objęte istniejącymi w Laskach Zakładami, Towarzystwo zapewnia swą pomoc za pośrednictwem zakładanych w innych miejscowościach Patronatów. Patronaty już istnieją,— poza Laskami, — w Warszawie, Chorzowie, Poznaniu, Krakowie i Wilnie. Działalność Patronatów obejmuje pomoc materialną, lekarską, prawną i moralną.

Poza przygotowaniem do życia młodzieży pozbawionej wzroku przez zapewnienie jej wykształcenia ogólnego i zawodowego, najwyższy nacisk położony jest na wychowanie religijne i moralne, co wytwarza w duszy niewidomego wiarę w Opatrzność oraz rozumienie znaczenia cierpień, a tym samym daje najpewniejsze przygotowanie na życie doczesne, — zabezpieczając jednocześnie jego dążenia do wiekuistego szczęścia.

Nie wątpię, że Czcigodne Duchowieństwo diecezji mojej z całym zapałem poprze usiłowania Towarzystwa, aby w roku bieżącym uzyskać od społeczeństwa — pomoc, udzielaną corocznie w formie specjalnej zbiórki na rzecz niewidomych.

Na mocy zarządzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 27.I. 1938 r. Nr. Ap. 2—23 Towarzystwo organizuje w dniach 17, 18 i 19 września ogólnopolską zbiórkę ofiar na niewidomych.

Nie tylko upoważniam, ale najgoręcej zachęcam Czcigodnych Księży Proboszczów, aby zechcieli w tej zbiórce dopomóc przez zorganizowanie jej albo bezpośrednio albo z pomocą Stowarzyszeń Akcji Katolickiej, — a w każdym razie przy gorącym zachęceniu wiernych z ambony do składania ofiar na niewidomych.

Jeżeli chodzi o miasta powiatowe, to pomoc w zbiórce Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi została przez specjalny okólnik Min. Spraw Wewnętrznych polecona specjalnej opiece PP. Wojewodów i Starostów. W tych przeto miejscowościach jest pożądanym, aby Przewielebni XX.

Dziekani byli łaskawi w porozumieniu z PP. Starostami zawiązać miejscowe Komitety Organizacji omawianej zbiórki.

Zwracam się jednocześnie do Zarządu Towarzystwa, aby zechciało przesłać bezpośrednio do Czcigodnych Księży Proboszczów materiały kwestarskie i propagandowe.

Działalności tej z całego serca udzielam błogosławieństwa pasterskiego, prosząc Pana Naszego, Jezusa Chrystusa, aby nadobficie wynagradzał tych, — którzy ofiary swe złożą, i którzy dla zebrania tych ofiar swą pracę poświęcą.

† Adolf Szelążek
Biskup Łucki

Akta Centralnych Władz Państwowych.

USTAWY, ROZPORZĄDZENIA I DEKRETY PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ.

7.

DEKRET PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 22 listopada 1938 r.

o ochronie niektórych interesów Państwa.

(Dz. U. R. P. Nr. 91 | 38, poz. 623).

Na podstawie art. 55 ust. (2) ustawy konstytucyjnej postanawiam co następuje:

I. Przestępstwa przeciwko obronności Państwa i gospodarstwu narodowemu.

Art. 1. § 1. Kto uszkadza lub czyni niezdatnymi do użytku przedmioty lub urządzenia, służące celom wojskowej obrony Państwa lub sił Zbrojnych,

podlega karze więzienia.

§ 2. Jeżeli czyn, określony w § 1, spowodował wielką szkodę dla wojskowej obrony Państwa albo popełniony został w czasie wojny,

sprawca podlega karze dożywotniego więzienia lub karze śmierci.

Art. 2. Kto utrudnia lub uniemożliwia prawidłowe działanie zakładów wytwarzających broń lub inny sprzęt wojskowy,

podlega karze więzienia do lat 5 lub aresztu.

Art. 3. Kto publicznie rozpowszechnia fałszywe wiadomości lub używa innych środków podstępnych w celu podważenia zaufania do waluty polskiej lub do kredytu publicznego,

podlega karze więzienia do lat 3.

Art. 4. Kto dostarcza za granicę towar sfałszowany lub fałszywie oznaczony, jeżeli stąd wynikła szkoda dla interesów eksportu polskiego,

podlega karze więzienia do lat 3.

II. Przeciwko niezależności życia publicznego.

Art. 5. Obywatel polski, który w związku z działalnością polityczną w Państwie Polskim przyjmuje od osoby działającej w interesie obcego rządu dla siebie lub innej osoby korzyść majątkową albo jej obietnicę, bądź też korzyści takiej żąda,

podlega karze więzienia.

Art. 6. Obywatel polski, który wchodzi w porozumienie z osobą działającą w interesie obcego rządu lub organizacji międzynarodowej w celu działania na szkodę Państwa Polskiego,

podlega karze więzienia.

Art. 7. § 1. W razie skazania za przestępstwo określone w art. 5 lub 6, sąd może orzec utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych.

§ 2. Przepisu art. 6 kodeksu karnego nie stosuje się do przestępstw określonych w art. 5 i 6.

III. Przestępstwa przeciwko porządkowi publicznemu.

Art. 8. § 1. Kto publicznie nawołuje do powszechnego porzucenia pracy przez pracowników (strajku powszechnego), bądź do powszechnego zamknięcia zakładów przez pracodawców, badź też do wstrzymania dowozu żywności do miast,

podlega karze więzienia do lat 5.

§ 2. Kto w celu rozpowszechnienia sporządza, przechowuje lub przewozi pisma, druki lub wizerunki, nawołujące do powszechnego porzucenia pracy przez pracowników lub zamknięcia zakładów przez pracodawców, albo do wstrzymania dowozu żywności do miast,

podlega karze więzienia do lat 3 lub aresztu do lat 3.

Art. 9. Kto bierze udział w związku, mającym na celu zbiorowe zamknięcie zakładów pracy,

podlega więzieniu do lat 5.

Art. 10. Kto, powołując się na swój wpływ na urzędnika, podejmuje się pośrednictwa w załatwieniu przy jego pomocy sprawy urzędowej i za to przyjmuje dla siebie lub innej osoby korzyść majątkową lub osobistą, albo jej obietnicę, bądź też korzyści jakiej żąda,

podlega karze więzienia do lat 5 lub aresztu.

Art. 11. Kto publicznie rozpowszechnia fałszywe wiadomości mogące wyrządzić dotkliwą szkodę interesom Państwa, bądź osłabić ducha obronnego społeczeństwa, bądź też obniżyć powagę naczelnych organów Państwa,

podlega karze więzienia do lat 2 i grzywny.

Art. 12. Kto publicznie:

a) rozpowszechnia fałszywe wiadomości, mogące być podstawą do wszczęcia postępowania karnego lub dyscyplinarnego;

b) ogłasza akt oskarżenia lub inne pismo procesowe przed jego odczytaniem na rozprawie w sprawie karnej, albo wiadomości o przebiegu niejawnego posiedzenia sądu, narad lub głosowania sędziów;

c) w toku postępowania sądowego przedstawia fałszywie przebieg rozprawa głównej, albo podejmuje

w druku ocenę dowodów winy oskarżonego lub zasadności roszczeń stron;

d) podaje złośliwej ocenie wyrok sądu, podlega karze aresztu do roku.

Art. 13. § 1. Minister Spraw Wewnętrznych władny jest w drodze rozporządzeń wprowadzać zakazy publicznego odbioru określonych zagranicznych stacyj nadawczych radiowych.

§ 2. Kto w miejscu publicznym lub w większym gronie osób odbiera przez głośnik radiowy stacje, objęte prawnym zakazem władz,

podlega w trybie administracyjnym karze aresztu do 3 miesięcy i grzywny do 3.000 złotych, albo jednej z tych kar. Aparat radiowy może ulec przepadkowi.

IV. Dozór policyjny w sprawach o zbrodnie stanu.

Art. 14. § 1. W razie skazania za zbrodnię stanu sąd może zarządzić, jako środek zabezpieczający, rozciągnięcie nad skazanym dozoru policyjnego na czas od roku do lat 5.

§ 2. Rozciągnięcie nad skazanym dozoru policyjnego pociąga za sobą skutki następujące:

a) powiatowa władza administracji ogólnej może oddanemu pod dozór policyjny zabronić pobytu w pewnych miejscowościach, albo też wyznaczyć mu miejsce pobytu z tym skutkiem, że wydalenie się z wyznaczonej miejscowości dopuszczalne jest tylko za jej zezwoleniem;

b) oddany pod dozór policyjny obowiązany jest zawiadomić powiatową władzę administracji ogólnej w ciągu 6 godzin o zmianie mieszkania lub miejsca pobytu;

c) przesyłki pocztowe, wysłane przez oddanego pod dozór policyjny lub do niego nadchodzące, mogą być przeglądane przez powiatową władzę administracji ogólnej;

d) powiatowa władza administracji ogólnej może nakazać oddanemu pod dozór policyjny, aby w ter-

minach oznaczonych zgłaszał się do niej lub do określonej jednostki policyjnej i składał wyjaśnienia co do swych zajęć, trybu życia i środków utrzymania;

e) powiatowa władza administracji ogólnej może celem stwierdzenia prawdziwości zeznań oddanego pod dozór wkroczyć o każdej porze do jego mieszkania.

V. Przepisy końcowe.

Art. 15. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrom Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości.

Art. 16. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej:
I. Mościcki
Prezes Rady Ministrów
i Minister Spraw Wewnętrznych:
Sławoj Składkowski
Minister Sprawiedliwości:
W. Grabowski

8.

DEKRET PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 22 listopada 1938 r.

o rozwiązaniu zrzeszeń wolnomularskich.

(Dz. U. R. P. Nr. 91|38, poz. 624).

Na podstawie art. 55 ust. (2) ustawy konstytucyjnej postanawiam co następuje:

Art. 1. (1) Zrzeszenia wolnomularskie (masońskie) uznaje się za rozwiązane z mocy samego prawa.

(2) Minister Spraw Wewnętrznych rozwiąże zrzeszenia zależne od wolnomularstwa.

(3) Majątek rozwiązanych zrzeszeń przeznacza się na cele dobroczynności publicznej, archiwa zaś i dokumenty przekazuje się na rzecz Państwa.

Art. 2. (1) Kto bierze udział w związku wolnomularskim lub działalność takiego związku popiera,

podlega karze więzienia do lat 5 i grzywny.

(2) Kto związek taki zakłada lub nim kieruje,

podlega karze więzienia na czas nie krótszy od lat 2 i grzywny.

Art. 3. (1) Kto uczestniczy w tajnej działalności zrzeszenia rozwiązanego na podstawie art. 1 ust. (2) lub taką działalność popiera,

podlega karze więzienia do lat 5 i grzywny.

(2) Tym samym karom podlega, kto bierze udział w związku, posiadającym nieujawnioną organizację hierarchiczną lub odbierającym od swoich uczestników przyrzeczenie bezwzględnej tajemnicy lub bezwzględnego posłuszeństwa, albo też działalność takiego związku popiera.

Art. 4. Do przestępstw, określonych w art. 2 i 3, nie stosuje się przepisu art. 6 kodeksu karnego.

Art. 5. Minister Spraw Wewnętrznych zarządzi likwidację zrzeszeń wolnomularskich oraz wskaże instytucje, na które przechodzi ich majątek.

Art. 6. (1) Zarządzenie o rozwiązaniu zrzeszenia, wydane na podstawie art. 1 ust. (2), należy całkowicie do swobodnego uznania Ministra Spraw Wewnętrznych.

(2) Zarządzenie ogłasza się w gazecie rządowej.

(3) W razie rozwiązania zrzeszenia w trybie przewidzianym w ustępach poprzedzających stosuje się odpowiednio przepis art. 5.

Art. 7. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrom Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości.

Art. 8. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów
i Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski*

Minister Sprawiedliwości: *W. Grabowski.*

PRZEDRUKI.

9.

Pismo J. Em. Ks. Kardynała Józefa Pizzardo do J. Em. Księdza Kardynała Prymasa w sprawie „Instytutu Centralnego Akcji Katolickiej".

(„Miesięcznik Kościelny" — Organ Archidiec. Gnieźn. i Pozn. Nr. 10|38, str. 377 — 379).

Eminencjo!

Wasza Eminencja jest niewątpliwie powiadomiony o tym, że Ojciec święty, zawsze troszczący się o losy Akcji Katolickiej na całym świecie, raczył dnia 26 marca br. utworzyć „Instytut Centralny Akcji Katolickiej" z siedzibą w pałacu świętych Kongregacyj w Rzymie (Piazza S. Callisto), a równocześnie raczył powierzyć jego kierownictwo niżej podpisanemu.

Ponieważ ten Instytut, jak to urzędowo zaznaczono, jest ustanowiony szczególnie na usługi Najprzewielebniejszych księży Biskupów, do których należy naczelne kierownictwo Akcji Katolickiej w diecezjach, uważam za swą powinność poinformować Waszą Eminencję o programie, jaki tenże Instytut zamierza rozwinąć, stosując się do woli Ojca świętego i do Jego rozkazów.

Nowy Instytut przyłączony do innych Urzędów Kurii Rzymskiej, ma za cel informowanie, studiowanie i czuwanie nad dziełami i stowarzyszeniami laikatu, powołanymi do uczestniczenia w Apostolstwie Hierarchicznym, nazwanymi „Akcją Katolicką".

Do Rzymu przychodzą Księża Biskupi, asystenci i kierownicy Akcji Katolickiej ze wszystkich narodowości, pragnąc poznać myśl i wskazania Stolicy świętej co do zasadniczych problemów apostolstwa. Teraz będą mogli oni otrzymać w nowym Instytucie potrzebne informacje i zwracać się po nie, kiedykolwiek zajdzie tego potrzeba.

W tymże Instytucie zainteresowani będą mogli znaleźć obfity materiał źródłowy, czy to w sprawie dyrektyw pa-

pieskich (listy i przemówienia Ojca świętego itd.), czy to z zakresu zarządzeń, programów i działalności przeróżnych organizacyj Akcji Katolickiej, krajowych i międzynarodowych, jak również w sprawie dzieł apostolstwa szczególnego (prasa, kino, radio itd.). W tym celu razem ze zbiorem statutów i regulaminów organizacyj i dzieł w poszczególnych krajach stworzona tu zostanie mała wystawa prasy periodycznej głównych organizacyj Akcji Katolickiej w całym świecie, oraz biblioteka, w której będą zebrane wszystkie ważniejsze książki i broszury w różnych językach, odzwierciedlające różnorodne formy apostolstwa.

Będzie troską nowego Instytutu studiować przy pomocy osób kompetentnych problemy dotyczące rozmaitych dziedzin, w których rozwija się apostolstwo świeckich, jak prasa, kino, radio, kwestia moralności, kultura, dobroczynność itd. Będzie też jego zadaniem czuwać nad instytucjami o charakterze międzynarodowym, które stoją na czele tychże dzieł. Rozumie się, że tutejszy Instytut będzie się interesował tymi problemami tylko o tyle, o ile one mają styczność z moralnością i apostolstwem, bez wkraczania w dziedzinę kompetencji i zagadnień czysto technicznych.

Z tego wszystkiego jasno wynika, że tutejszy Instytut utworzony przez Ojca świętego w celu popierania rozwoju Akcji Katolickiej, nie ogranicza w niczym jurysdykcji, jaką Episkopat miał zawsze i mieć musi nad tąże działalnością, należącą do urzędu pasterskiego i do życia chrześcijańskiego. Przeciwnie, jest on ustanowiony, zgodnie z wolą samego Ojca świętego, dla pomocy Episkopatowi, na którym dzisiaj ciążą tak wielkie obowiązki i tak delikatne odpowiedzialności.

Zadaniem tej nowej Instytucji przy Stolicy świętej nie jest zatem kierowanie lub utrzymywanie bezpośrednich stosunków z naczelnymi zarządami Akcji Katolickiej w poszczególnych krajach. **Podlegają one i muszą podlegać bezpośrednio Episkopatowi: diecezjalne podlegają bezpośrednio Biskupowi diecezjalnemu a krajowe należą do Episkopatu danego narodu.**

Instancja kościelna ponaddiecezjalna, kierująca Akcją Katolicką na całym terenie każdego kraju, jest konieczna dla zapewnienia uzgodnionego porządku a zatem i większej wydajności apostolstwa świeckich. Jest rzeczą pożądaną, by taka instancja istniała w każdym narodzie, gdzie Akcja Katolicka osiągnęła już pewien stopień rozwoju.

Instytut centralny Akcji Katolickiej w Rzymie będzie zatem utrzymywał stosunki z Episkopatem poszczególnych krajów, i to zarówno z naczelnymi Komisjami biskupimi dla Akcji Katolickiej danego kraju jak i z poszczególnymi Biskupami, i to w zakresie wyżej wspomnianych celów i zadań.

Pragnę gorąco odpowiedzieć oczekiwaniom Ojca Świętego i chcę tym zadaniom poświęcić wszystkie swoje siły, ufny w pomoc Bożą i w opiekę Najświętszej Maryi Panny, której się gorąco polecam.

Będąc pewny, że Wasza Eminencja raczy dołączyć Swoje modlitwy o pomyślny wynik tych wspólnych wysiłków, składam wyrazy najgłębszego uszanowania i najpokorniej ręce całuję.

Waszej Eminencji oddany sługa
(—) *Józef Kardynał Pizzardo*

10.

Dekret rozwiązujący Zgromadzenie Braci Kresowych.

(„Wiadomości Diecezjalne Lubelskie" Nr. 1-39, str. 5).

BISKUP LUBELSKI
Lublin, 25.X-1938 r.
n. 2948.

Stosownie do polecenia św. Kongregacji Zakonów, zakomunikowanego Nam przez Nuncjaturę Apostolską w Warszawie pismem z dnia 11 stycznia 1936 roku Nr. 13433, na podstawie kan. 498 Kodeksu Pr. Kan. niniejszym dekretem naszym rozwiązujemy Zgromadzenie Braci Misjonarzy Kre-

sowych 3-go Zakonu św. Franciszka, rządzące się prawem diecezjalnym, na terenie diecezji lubelskiej. Jednocześnie pozbawiamy członków wspomnianego zgromadzenia wszelkich praw i przywilejów, jakie im z prawa kościelnego przysługiwały, w pierwszym rzędzie prawa noszenia habitu zakonnego, oraz zabraniamy im na przyszłość tworzenia nowej społeczności zakonnej.

Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia.

† *Marian Leon, Bp.*

Kanclerz Kurii *Ks. Zdzisław Ochalski.*

UWAGA. Dekret niniejszy został ogłoszony osobom zainteresowanym przez X. kan. Edwarda Jankowskiego, dziekana m. Lublina w dniu 9 listopada 1938 r.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

KS. DR CZESŁAW KACZMAREK
Biskup Kielecki.

O program Akcji Katolickiej na terenie młodorobotniczym

(Referat wygłoszony na konferencji ogólnej Episkopatu Polski w Częstochowie dn. 25 września 1938 r. Przedruk za łaskawym zezwoleniem Najdostojniejszego Autora).

Społeczeństwo dzisiejsze kształtowało się w emancypacji od Kościoła. Porzucając drogę prawą, po której je prowadził Chrystjanizm, społeczności współczesne zapędziły się w ulicę bez wyjścia.

„Społeczeństwo aż nadto jest dziś ogołocone z ducha chrześcijańskiego — pisze Papież. Życie czysto pogańskie zajęło jego miejsce. Uczucie religijne wygasa. Dlatego jest absolutnie koniecznym, żeby w naszych czasach wszyscy

stali się apostołami. Żeby przez ich modlitwę i ich czynną współpracę rosło życie katolickie".

Karna i metodyczna współpraca wszystkich świeckich katolików z biskupami oraz kapłanami wynika z natury Mistycznego Ciała i dlatego jest tak starą, jak sam Kościół.

Pius XI mówi: „Największym skandalem naszego wieku jest apostazja mas robotniczych". Nie ulega wątpliwości, że proletariat zabłądził w jałowe gęstwy ateizmu. Kto temu winien? Jak się to mogło stać? To inna sprawa. Tylko fakt pozostaje faktem. Problem katolicko - robotniczy, jeśli chodzi o Polskę, nie został nigdy rozwiązanym, owszem, nigdy nawet w sposób realny nie był postawiony. Robiło się „coś", „żeby coś robić", ale nie istniała żadna proporcja pomiędzy doniosłością problemu, a zainteresowaniem i ofiarą na rzecz jego solucji. Pomijam tu, rzecz oczywista, sporadyczne zasługi niektórych naszych działaczy katolickich na niwie robotniczej, które zresztą dużo pozostawiły w spuściźnie sklerozy duchowej.

Tymczasem związek pomiędzy sprawą odrodzenia katolickiego w Polsce a katolickim rozstrzygnięciem problemu robotniczego bije w oczy. Dlatego jest koniecznym co prędzej i w realny a konsekwentny sposób podejść do kwestii robotniczej. Nie trzeba zapominać, że mimo niskiego stopnia uprzemysłowienia naszego kraju, robotnik stanowi już dość znaczny odsetek ludności, chociaż często nie posiada on u nas za sobą dłuższej tradycji, przeszedłszy niedawno dopiero ze wsi do ośrodków robotniczych.

Konkretnie mówiąc, chodzi o pełną i po katolicku rozumianą rewindykację praw robotnika i jego obowiązków. Chodzi o osadzenie robotnika w tej orbicie moralnej, jaką mu wyznacza chrześcijaństwo, a z jakiej został wytrącony przez ruchy wywrotowe i częściową przyczynę ich — liberalizm ekonomiczny. Wobec tego zainteresowanie się naszym robotnikiem musi iść dalej: zstąpić na teren jego życia umysłowego, a nawet fizycznego i materialnego. Inaczej nie trafimy do człowieka i człowieka nie zdobędziemy.

Rozwiązanie kwestii robotniczej, opanowanie robotniczych mas przez myśl Chrystusową w najwyższym stopniu

zależy od opanowania młodzieży robotniczej. Należy rozeznać jej osobowość, poznać dążenia i potrzeby, zdobyć właściwy klucz do młodej duszy robotniczej, aby można było mówić o postawieniu sprawy robotniczej.

Otóż większa część młodzieży zarobkującej, zresztą nie tylko u nas, ale i gdzie indziej, żyje i pracuje w warunkach religijnych, moralnych, zawodowych i fizycznych, będących hańbą dla naszej cywilizacji i które mają opłakany wpływ na przyszłość oraz na życie wieczne młodzieży.

Przyjście ze szkoły (jeżeli ze szkołą w ogóle się zetknęła...) do warsztatu pracy odbywa się najczęściej zupełnie przypadkowo. Nikt nie czuwa nad rozsądnym wyborem stanu ani miejsca pracy. Nikt nie pomaga w rozwiązaniu zasadniczych problemów. Nikt nie uświadamia ani nie ostrzega.

W nowym środowisku młodzi szybko ulegają wpływowi „starszych"—zwłaszcza krzykaczy, zarozumialców i rozpustników. Bliskość osobników płci odmiennej, ordynarna swoboda w zachowaniu, rozmowy, rysunki po ścianach etc. szybko robią swoje. Młody gubi się i zatraca zaczątki chrześcijańskiego światopoglądu, jakie mógł zdobyć w domu i szkole: staje się sceptykiem i fatalistą, pozwala się podrzucać przypadkowej fali życia. Odpoczynek i posiłki, przejazdy do pracy, wyczekiwania na przystankach, mieszkanie, okres dojrzewania, knajpa, dancing i rozwydrzone sporty -- z drugiej zaś strony brak wszelkiego wykształcenia ogólnego i wszelkiego moralnego kierunku, brak rodzicielskiej kontroli i brak życia rodzinnego, przedwczesna emancypacja, urlopy i rozrywki, zaniedbania religijne, oddziaływanie prasy, literatury, teatru i kina, a wreszcie karygodna często obojętność władz — wszystko to stwarza sytuację wręcz straszną, tragiczną.

Chodzi teraz o zdobycie tych właśnie młodych dla Chrystusa. O utwierdzenie ich w Chrystusowej zasadzie życia, aby się stali fermentem nowym na poruszenie masy robotniczej. Jasnym się bowiem wydaje, że katolicki szturm powszechny do społeczeństwa i składających się na nie środowisk, warstw czy grup, musi być możliwie zróżnicowany zależnie od psychiki swoistej, warunków i wielu,

nieraz bardzo subtelnych, prawie nieuchwytnych okoliczności. Możnaby to nazwać pedagogiczną „precyzją w podejściu” do danego typu osobników. Im większa ta precyzja, im realniejsze czucie całej prawdziwości tego typu, im bardziej konkretny zmysł, im trafniejsza intuicja żywotnej syntezy, którą stanowi dany typ i podlegające mu osobniki, tym wyższe szanse wygranej. W przeciwnym razie zachodzi klasyczny u wychowawców i apostołów wypadek „pracy nad fikcją”, strzelanina ponad głowy rzeczywiste.

„Action specialisée” — idea oddziaływania dostosowanego do psychiki i warunków — dziś powszechnie przyjęta za granicą — prowadzi logicznie do szukania pionierów odrodzenia danej warstwy społecznej jako też do ich urobienia duchowego nie gdzie indziej, jak właśnie w łonie tej warstwy. Któż bowiem lepiej, aniżeli „swojak” zrozumie trudności i drogi podejścia do swojaków?

„Jak bywało w innych okresach dziejów Kościoła — pisze Ojciec św. w encyklice „Quadragesimo Anno”—spotykamy się dziś ze światem, który w przeważającej części upadł w pogaństwo. Żeby sprowadzić do Chrystusa te różnorodne klasy ludzkie, które się Go wyparły, trzeba przede wszystkim rekrutować i kształtować w ich własnym łonie pomocników Kościoła, którzyby rozumieli ich dążenia i którzyby potrafili przemówić do ich serc w duchu bratniej miłości... Pierwszymi apostołami robotników będą robotnicy...”.

Ideę tę na grunt młodorobotniczy przeszczepił i świetnie zinterpretował w Belgii lat temu z górą 10 Ks. Cardijn. Stwarza on organizację Chrześć. Młodzieży Robotniczej (Jeunesse Ouvrière Catholique, telegraficznie: „J. O. C.”), która z szybkością żywiołu ogarnia młody las świata robotniczego. Ks. Cardijn niewątpliwie trafił w samo sedno rzeczy. Znalazł on wyraz dla świadomych i nieuświadomionych, lecz spragnionych wypowiedzi potrzeb młodego robotnika. Zetknęli się „na poziomie” i „dogadali się”. Może nigdy jeszcze ten robotnik nie czuł się tak naprawdę rozumianym, tak przenikliwie sformułowanym w całej swojej treści „od a do zet”, jak w J. O. C'u. Pomiędzy

przywódcą tego ruchu a jego szeregowcami nie zawisł żaden duchowy konwenans: Ks. Gardijn zdecydowanie postanowił iść na robotnika takiego, jakim on j e s t, ażeby przez pracę uczynić go takim, jakim być p o w i n i e n. Operuje na szczerej, absolutnie szczerej rzeczywistości. Traktuje żywego człowieka nie wyłącznie tylko jako „duszę" — boć przecież ta dusza, w życiu takim, jakie je stworzył Pan Bóg, jest, że się tak wyrażę, praktyczną abstrakcją — lecz traktuje człowieka, no, po prostu jak człowieka, z całym jego ostatecznym wykończeniem przez specyficzne środowisko, w którym ten człowiek musi żyć.

Ks. Cardijn świetnie zrozumiał, że młodych robotników trzeba przygotować do życia, do rozwoju, do działania, do wywierania wpływu na swe środowisko, na fabrykę, na biuro, na warsztat, dzielnicę, sąsiedstwo, sferę. Trzeba, żeby oni byli zdolni tam się uświęcić, tam też uświęcić pracę swoją i swoje życie. Muszą móc współpracować w chrześcijańskim przeistaczaniu środowiska pracy, srodowiska robotniczego; w chrześcijańskim odrodzeniu swoich braci i sióstr w pracy. Jeśli bowiem oni tego nie uczynią, nie uczyni tego nikt. Napis: „Wstęp wzbroniony", który znajduje się na drzwiach warsztatów i fabryk, wskazuje jasno, że rodzina, szkoła, Kościół, nie wywrą wpływu na to środowisko, nie dotrą do niego, jeżeli ci, co tam pracują, nie wnijdą tam w roli misjonarzy, którzyby byli zdecydowani uczynić z pracy swojej nie tylko sposób dojścia do dobrobytu, ale i środek apostolskich odziaływań. Tylko za tę cenę można podnieść duchowo klasę robotniczą.

Niebawem, szybko dojrzewając, myśl Ks. Gardijna doszła do dalszych, nieuniknionych konsekwencji: specjalizację akcyno-katolicką w duchu wyżej omówionym posunął on dalej: tworzą się jak gdyby pochodnie JOC'u: J. E. C. (Jeunesse Etudiantine Catholique — Katolicka Młodzież Szkolna), J. A. C. (Jeunesse Agricole Catholique — Katolicka Młodzież Rolnicza), J. I. C. (Jeunessa Independante Catholique — Katolicka Młodzież Niezależna, to znaczy różni terminatorzy, subjekci i t. p.), wreszcie J. M. C. (Jeunesse Marine Catholique—Młodzi Marynarze Katolicy).

Widocznie wszystkie te rozgałęzienia specjalizacji odpowiadają potrzebie życia, gdyż szybko przekroczyły one granice belgijskie, przenosząc się i doskonale się przejmując we Francji oraz wielu innych krajach.

Najwyższy autorytet, Ojciec św., zarówno na audiencji udzielonej J. O. C'.owi francuskiemu, jak belgijskiemu, tudzież w listach kard. Pacelliego do Ks. Cardijna wyraźnie określił swe stanowisko względem JOC'istów: „JOC—powiada Ojciec św. — jest szkołą, organizacją, która chce pracować w Akcji Katolickiej nasamprzód przez uświęcenie swych członków, następnie przez uświęcenie środowiska pracy i towarzyszów pracy... Całym sercem przejęliśmy się Akcją Katolicką i określiliśmy ją w sposób, który został świetnie zinterpretowany przez JOC oraz jego publikacje... Szczęśliwi jesteśmy, mogąc wobec całego świata oświadczyć, że zasłużyliście w całej pełni na pochwałę swego Ojca" (27. IX. 1929).

A w d. 6. II. 1934 r., czyli w pięć lat później: „Życie wasze nie jest z tych, które się ograniczają i ścieśniają do siebie samych, lecz promienieje wokoło, jest jak gdyby ośrodkiem promieniowania na obraz i wzór samego Odkupiciela!... Coraz więcej, Młodzi, coraz wyżej. Wtedy spełnicie wasz program, tak znakomicie dostosowany do naszych czasów i warunków: apostolstwo zróżnicowane, indywidualne, według potrzeb środowiska. Ta działalność konkretna, określona, specjalizowana, przedstawia najwyższe podobieństwo z metodą, którą wskazujemy misjonarzom naszym: kapłani rodacy dla rodaków... I tak każda sytuacja mieć będzie odpowiadającego sobie apostoła: robotnicy staną się apostołami robotników, rolnicy — rolników, marynarze — marynarzy, studenci — studentów. Jakże wówczas ludzie lepiej się zrozumieją, jakże lepiej trafią do siebie".

Ks. Cardijn, urodzony psycholog i z Bożej łaski apostoł nakreślił ruchowi JOC'istów statut, z którego najistotniejsze punkty warto poznać:

art. 2: „JOC ma za zadanie wychowywać młodych robotników na podstawie religijnej, Akcję Katolicką młodzieży robotniczej prowadzić w szeregach robotniczych; robić

wśród młodych robotników propagandę na rzecz wszelkich chrześcijańskich organizacji robotniczych, zwłaszcza syndykatów, kas wzajemnej pomocy, kas oszczędnościowych; bronić specyficznych interesów młodego robotnika (wybór zawodu, zdobycie posady, termin, wykształcenie zawodowe, ochrona przed nieszczęśliwymi wypadkami, higiena, moralność, strajk, wakacje, etc. etc.)".

art. 3: „JOC realizuje powszechną organizację młodzieży robotniczej w łonie chrześcijańskiego ruchu robotniczego, który w Belgii znajduje swój oficjalny wyraz w „Lidze Pracowników Chrześcijańskich".

„JOC cieszy się specjalną autonomią, która jest niezbędna, ażeby prowadzić Akcję Katolicką wśród młodej klasy robotniczej i żeby im zaszczepić dumę, że sami są zdolni pracować nad postępem moralnym, religijnym, umysłowym, zawodowym i społecznym swoich towarzyszów pracy".

art. 4: „JOC, pragnąc rozwinąć wśród swych pracowników zmysł Akcji Katolickiej oraz ducha współpracy klas, jest afiliowany do Związku Młodzieży Katolickiej w Belgii, którego przyjmuje statuty i w którego pracach bratnio współuczestniczy;

art. 5: „JOC powściąga się od wszelkiej polityki, wszelkiej działalności politycznej";

art. 6: „JOC gromadzi młodzież w okresie wyboru zawodu płatnego; uczniów szkół zawodowych; młodych pracowników (urzędników i robotników) aż do czasu założenia przez nich rodziny, ewentualnie do 25 roku życia";

art. 7: „Kierownictwo religijne i moralne sekcji oraz federacji należy do kapłanów, delegowanych przez władzę kościelną".

Ojciec św. już kilkakrotnie wykazał gorące swe pragnienie, ażeby Polska katolicka zainteresowała się ruchem młodorobotniczym Zachodu. Z pewnymi koniecznymi modyfikacjami, problem katolicko-robotniczy, jak na Zachodzie, jest w kraju naszym potrzebą palącą. Zresztą nie od rzeczy będzie zauważyć, iż Katolickie Związki naszej Młodzieży wiele już przyswoiły sobie z ducha i metod belgij-

skich oraz francuskich. Oczywiście o brutalnym „przeflancowaniu" JOC'u belgijskiego czy francuskiego na grunt polski mowy być nie może. Zresztą, byłoby to pogwałceniem idei własnej JOC'u; idei rozumnego przystosowania. Można natomiast, i trzeba, sprawić, żeby młodzież robotnicza w Polsce żyła tym głębokim życiem nadprzyrodzonym, co w JOC'u; aby otrzymała przysposobienie zawodowe młodzieży robotniczej; aby Akcja Katolicka i od strony społecznej była u nas znaną. Chodzi więc o roztropną adoptację ruchu, który zdał świetny egzamin wobec życia, i w którym Papież widzi wielką przyszłość dla sprawy robotniczej.

Pierwszy wielki zarzut, który się nasuwa, to nadmierna, przynajmniej na polskie warunki, liczba organizacji społeczno-katolickich. Na domiar, gdyby się miało pójść po linii Ks. Cardijna i coraz więcej różniczkować katolicką akcję młodzieżową, rozproszkujemy wysiłek katolicki i nie dokonamy nic. Czy, wobec tego, myśleć w ogóle o „specjalizowaniu" naszych K.S.M.? Czy raczej nie ożywić tylko tego, co jest?

Drugi zarzut: przypuściwszy, że wyodrębnionoby w Polsce ruch robotniczo-młodzieżowy od młodzieżowego w ogóle—czyż mamy dość księży i ludzi świeckich zamiłowanych, uzdolnionych, a przede wszystkim przygotowanych do pokierowania tą nową pracą?

Odpowiedź generalna brzmi: trudności są, i to rzeczywiste—jednak stąd wcale nie wynika, żeby nad sprawą postawić krzyżyk. Życie woła o rozwiązanie, któremu z ostentacją błogosławi Papież. Zresztą zauważmy, iż warunki rozwoju JOC'u w Polsce są bez porównania lepsze, niż np. we Francji. W Polsce młodzież robotnicza jest prawie nietknięta przez organizacje ideowo-wychowawcze: K. Z. M. ma bardzo mały procent tej młodzieży, a związki socjalistyczne, jak T. U. R. lub „Siła" mają tej młodzieży jeszcze mniej. Działają wśród niej organizacje polityczne albo sportowe. Inna rzecz, iż ten stan długo nie potrwa. Socjaliści poważnie myślą o „masowej organizacji" młodych robotników (cg. artykuły w „Robotniku"). Ale to musi nas tylko

przynaglić do decyzji i działania: bo trudno dopuścić, ażeby na tym terenie wyrosła taka organizacja, jak „Wici” dla młodzieży chłopskiej. Dziś nie ma jej jeszcze, ale jutro?

Skądinąd doświadczenie uczy, jak to widzieliśmy we Francji i Belgii, że młodzież robotnicza zdolna jest do poddania się wielkiemu prądowi katolickiego ruchu społecznego. Świetny rozwój JOC'u dowodzi, że w łonie tej masy młodych robotników tkwią silne przywiązania do religii, do katolicyzmu, i że roztropna a wielkoduszna inicjatywa starszych zdolna jest przemienić te przywiązania w gorący entuzjazm.

Co możnaby zrobić w kierunku Akcji Katolickiej wśród młodych robotników u nas, w Polsce?

Rozbicie K. Z. M. na J. O. C., J. E. C., J. I. C. i J. M. C. wprowadziłoby zamieszanie: jeszcze bowiem ta ogólnostanowa forma organizacyjna nie dojrzała, a już kazalibyśmy jej wyłaniać z siebie nowe, inne. Zresztą, brak w Polsce Cardijnów. Na razie więc musi K. Z. M. pozostać organizacją ogólnostanową, a nowe formy organizacyjne dla ruchu katolickiej młodzieży robotniczej należy tworzyć w jego ramach. Kierownictwo K. Z. M. wysunęło na konferencji dla młodzieży robotniczej w Częstochowie (maj 1938 r.) projekt stworzenia „sekcyj robotniczych” przy oddziałach K. S. M., ażeby tym sposobem znaleźć oddzielne podejście do młodych robotników, aby ją uspołecznić. Cieszono się tam nadzieją, że obecna Konferencja Episkopatu zaaprobuje go i poleci wprowadzić w życie. Jest bowiem już pewną nowością i pewnym ustępstwem na rzecz ruchów specjalizowanych („mouvements specialisés”), a nie rozbija jedności K. Z. M.

Te jednak sekcje robotnicze zostaną bez większego pożytku i nie pociągną młodzieży robotniczej, jeżeli nie nada im się autonomii wewnętrznej, choć jeszcze nie statutowej. Niech w środowiskach przemysłowych i miejskich druhowie, przyznający się do sfery robotniczej stworzą pod postacią „sekcji robotniczej” własną autonomiczną grupę, podległą w zakresie ogólnej pracy organizacyjnej władzom oddziału: ale równocześnie samodzielną w zakresie pracy

i zagadnień robotniczych. Jej członkowie należeliby do oddziału K. S. M. tylko przez tę sekcję robotniczą. Grupa musiałaby mieć w regulaminie swoim wewnętrznym określone swoje prawa i swój stosunek do K. S. M. W ten sposób powstałaby podstawa do solidnej pracy samowychowawczej członków w duchu środowiska robotniczego i do wywierania wpływu na zewnątrz.

Należałoby stworzyć przy K. S. M.-ach referaty robotnicze, przy K. Z. M. — sekretariat robotniczy. Koniecznym jest specjalne pismo (miesięcznik) dla sekcji robotniczych. Trzeba do tych ludzi mówić ich kategoriami, inne dawać przykłady, inaczej formować ich duchowo, dostosowując się do możliwie najindywidualniejszych warunków ich życia—bo w przeciwnym razie... nie chwyci. Równie okazuje się niezbędnym specjalny i jednolity w całej Polsce statut tych sekcji. Oczywiście, wiąże się to wszystko z wydobyciem nowego kontyngentu odpowiednich ludzi i — pieniędzy. „Ostoja" winna uruchomić specjalną bibliotekę robotniczą. A cała sprawa musi być poprzedzona dłuższym kursem dla kierowników sekcji. Jeżelibyśmy mieli skłonność wątpić o wymienionych potrzebach, niechaj do nas przemówią fakty: na 140.000 młodzieży katolickiej mamy zaledwie 4.000 czyli nie całe 3 proc. „Przyjaciela Młodzieży". Snać ów „Przyjaciel" nie dość trafia do psychiki ogółu naszych druhów, z drugiej zaś strony, pytam, co sądzić o wielkich masach, które nie czytają swego jedynego pisma i w których to pismo nie tworzy stale coraz głębszej i coraz żywszej łączni ideowej?

Tajemnicą wielkich ruchów społecznych jest siła ich ideologii. Nieraz drobna garstka przejętych jakąś myślą i mistyką ludzi, ale przejętych serdecznie, szczerze, —rośnie do rozmiarów tłumu. Tak było i z J. O. C'iem. Dlatego trzeba ruchowi młodorobotniczemu w Polsce dać wyraźną i trafną ideologię: kilka związanych z sobą haseł programowych, idei przewodnich i żądań, które by stanowiły syntezę myślenia katolickiego w rzeczach robotniczych—równocześnie odpowiadając fundamentalnym aspiracjom rzeszy młodorobotniczej. Pytałem ks. Kottena, który jest prawą

ręką Kanonika Cardijna, o najgłębszą tajemnicę powodzenia ruchu młodorobotniczego. Odpowiedział mi, że tajemnica ta tkwi w młodym wikarym, który potrafi stanąć całą duszą przy młodym robotniku. Grunt — znaleźć człowieka. Reszta idzie dużo łatwiej. Tak we Francji, jak w Belgii jest to rzeczą dowiedzioną.

Niebezpieczny błąd, który popełniają zbyt często „działacze", polega na braku przemyślenia własnych zasad i braku zajęcia w stosunku do tych zasad postawy wskroś i absolutnie szczerej, samodzielnej, czysto swojej — oraz konsekwentnej. Pomijając, że ten rodzaj apostołowania jest moralnie nieuczciwy, jest również bezskuteczny, zwłaszcza w wypadku naszym, gdzie wszystko zależy od Łaski, a Łaska najskuteczniej zwykła działać za pośrednictwem tych, co sami ją posiadają dzięki swemu dobremu życiu.

Cardijnów trzeba wypraszać dla Polski u Boga i troskliwie ich sobie wychowywać. Amatorstwo w tej dziedzinie grozi najgorszymi skutkami. Mało mamy w Polsce księży i świeckich z wykształceniem społeczno robotniczym w duchu katolickim. Ale i owoc tego widać. Jeden maleńki przykład: na konferencję częstochowską w kwestii młodorobotniczej nie można było wyszukać w całym kraju prelegentów, po prostu dlatego, że po dziś dzień nie zajmowano się u nas tą sprawą.

Stoimy wobec trudnego i wielkiego problemu i, mimo, że technika pracy, psychologia młodzieży robotniczej, jej „barwa", polskie warunki ekonomiczne są inne niż w Belgii lub indziej, trzeba powtórzyć za Ojcem św.: „Tak, musicie ich organizować, organizować jaknajliczniej. Powinniście mieć tę ambicję, żeby zdobyć masy. Każda dusza robotnicza ma nieskończoną wartość i pokąd nie doprowadzimy ich wszystkich pod wpływ Chrystusa i Kościoła, misja nasza nie jest spełnioną, odpoczywać nam nie wolno".

„J. O. C. — pisał Kardynał Pacelli w liście do Ks. Cardijna — realizuje w oczach Ojca św. doskonały typ tej Akcji Katolickiej, która jest jedną z przewodnich myśli jego pontyfikatu. To, do czego on dąży w synowskiej uległości dla biskupów i kapłanów, to duchowy podbój wszystkiej

młodzieży robotniczej. Organizacja jego i jego metody są ściśle dostosowane do zadania, mianowicie, żeby tym łatwiej sprowadzić dusze młodych do Chrystusa, usiłuje J. O. C. schrystianizować samoż środowisko pracy. J. O. C. wykazuje w ten sposób, że doskonale zrozumiał nakaz, sformułowany przez J. Św. Piusa XI w encyklice „Quadragesimo Anno": „Pierwszymi apostołami robotników będą samiż robotnicy".

Co do mnie, sądziłbym, że sprawę polskiego J. O. C'u należałoby przynajmniej na razie oddać w ręce Związku Młodzieży. Mocą naszej Akcji Katolickiej jest jej jednolitość w różnorodności i koordynacja. O Belgii nie można tego powiedzieć, a to stąd, że tam rozpoczęto od tworzenia poszczególnych działów, które się rozrosły i usamodzielniły. Dziś trudno jest scalić. U nas przyda się większa elastyczność, trzeba tylko, obok pieniędzy, zastosować względem ludzi ścisłe rygory. Ludzi szukać w całej Polsce, bacznie obserwować, odrzucić wszelkie racje uboczne i, w razie niezdania przez nich egzaminu pracy, usuwać, żeby zastąpić ich zdolniejszymi i odpowiedniejszymi. Tylko w tych warunkach możliwy jest „przedświt" młodorobotniczej sprawy.

REDAKTOR: KS. KANONIK JAN SZYCH.

Adres Redakcji i Administracji: Łuck, Kuria Biskupia Łucka

Prenumerata roczna: 24 zł. — Cena jednego zeszytu: 2 zł.

Tłoczono w Drukarni Kurii Biskupiej Łuckiej.